

Sonja Anžič Kemper*

DODATNO IZOBRAŽEVANJE IN STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE ARHIVSKIH DELAVCEV V NEMŠKO GOVOREČIH DRŽAVAH

Izvleček:

Hitre spremembe, ki nastajajo na družbenem in tehnološkem področju, se odražajo tudi v arhivski stroki, ki se mora prilagoditi novim razmeram in potrebam družbe. Ujeti korak s časom pomeni namreč tudi v arhivski stroki permanentno strokovno izobraževanje arhivskih delavcev. Avtorica v prispevku podaja informacije, kakšne so oblike in možnosti dodatnega izobraževanja ter strokovnega izpopolnjevanja v Nemčiji, Avstriji in Švici. V Nemčiji ponujata redno dodatno izobraževanje arhivski šoli v Marburgu in Potsdamu, pomembno vlogo na tem področju imajo v vsaki od teh držav zveza ali združenje arhivskih delavcev, strokovni arhivski časopis in arhivska zborovanja.

Ključne besede:

strokovno izobraževanje, arhivistika, Nemčija, Avstrija, Švica.

Abstract:

Additional Education and Professional Training of Archivists in the German Speaking Countries
Quick changes in the field of society and technology are also reflected in the archival profession, which must adapt to new circumstances and needs of society. To be in step with time also includes advanced training and professional development of archivists. The author presents forms and possibilities of professional education/advanced training in Germany, Austria and Switzerland. In Germany two archival schools in Marburg and Potsdam offer such education; an important role in the educational field in Germany, Austria and Switzerland is also based on events/meetings by the associations of archivists and on professional reviews.

Key words:

professional education, archival science, Germany, Austria, Switzerland.

UVOD

Hitre spremembe, ki nastajajo na družbenem in tehnološkem področju, se odražajo tudi v arhivski stroki, ki se mora prilagoditi novim razmeram in potrebam družbe. V zadnjem desetletju so tako pri nas kot tudi v državah z nemškim jezikom zelo aktualna vprašanja o arhivskem poklicu: ali in kako hitro sledi spremembam v družbi, se razvija v smeri, ki jo zahteva današnji čas, je vstopil v 21. stoletje? Pri zvezi nemških arhivark in arhivarjev je bila prav z namenom, da prouči, kaj pomeni arhivski poklic danes in kaj vse obsega, ustanovljena delovna skupina, ki je na podlagi ugotovitev leta 2009 objavila novo definicijo arhivskega poklica in s tem mesta arhivov v družbi: Arhivi z arhivskim gradivom varujejo kulturno dediščino družbe, jo posredujejo za sedanjost, predajajo naprej za prihodnost in si s tem ustvarjajo identiteto. Zahteve izobraževanja in znanosti, enakopraven dostop do informacij, ohranjanje pravic ustanoviteljev in državljanov kakor tudi zavedanje o

* Mag. Sonja Anžič Kemper, arhivska svetnica, pomočnica direktorice, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Mestni trg 27, SI-1000 Ljubljana, Slovenija.

izvrševanju upravnih odločitev so pri tem enakopravni v primerjavi z zahtevami družbe za jamstvo in integriteto kulturne dediščine ter transparentnostjo izročitve.¹ Ujeti korak s časom pomeni namreč tudi v arhivski stroki permanentno izobraževanje, dodatno izpopolnjevanje arhivskih delavcev. Ne nazadnje: tudi etični kodeks, sprejet septembra 1996 na XIII. mednarodnem arhivskem kongresu v Pekingu, govori v 9. točki o tem, da si arhivisti morajo prizadevati za poklicno popolnost s sistematičnim in stalnim izpopolnjevanjem arhivskega znanja ter za razširjanje izsledkov svojih raziskav in izkušenj.

Lani je bil na posvetovanju predstavljen zelo dober predlog celostnega strokovnega izobraževanja v okviru slovenske arhivske službe.² Kakšne so oblike in možnosti dodatnega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja v Nemčiji, Avstriji in Švici, pa je tema tega prispevka. Ker sta organizacija in izvajanje takega izobraževanja povezana tudi z obliko pridobitve osnovne arhivske izobrazbe, bo v prispevku na kratko omenjena tudi ta.

NEMČIJA

V Nemčiji si interesenti lahko pridobijo arhivsko izobrazbo na treh šolah: Arhivski šoli Marburg (Archivschule Marburg), Višji šoli v Potsdamu (Fachhochschule Potsdam) in Bavarski arhivski šoli v Münchnu (Bayerische Archivschule München). Vse tri izobražujejo tako arhiviste na višji oziroma visoko strokovni stopnji (Diplom-Archivar) kot tudi univerzitetni (Wissenschaftlicher Archivar).³ Bavarska arhivska šola ima tudi program izobraževanja za arhivske tehnike. V Marburgu in Potsdamu so v zadnjih letih začeli uvajati bolonjske oblike študija.

Arhivska šola Marburg⁴ ima že bogato tradicijo. Težišče njenega izobraževanja se je v zadnjih letih razen arhivske znanosti in pomožnih zgodovinskih znanosti razširilo tudi na strokovne predmete zgodovinskega izobraževalnega dela v arhivih, stikov z javnostjo, več poudarka je na predmetih pravne znanosti; v naslednjih letih naj bi se jim pridružili še predmeti, kot so upravljanje z dokumentarnim gradivom (Record Management) ter arhiviranje in znanstvena obdelava digitalnih podatkov.⁵ Leta 2011 bo predvidoma vpeljala magistrski (»master«) študijski program upravljanja z dokumentarnim gradivom.⁶

Na šoli vsako leto ponujajo tudi programe osnovnega, izpopolnjevalnega in dodatnega izobraževanja; ti so namenjeni tistim, ki si želijo pridobiti formalno arhivsko strokovno izobrazbo (ki že delajo v arhivu, vendar nimajo arhivske izobrazbe), kakor tudi tistim, ki želijo nadgraditi in razširiti znanja s posameznih področij dela v arhivu. Program je objavljen na njihovi spletni strani vsako leto konec poletja za naslednje leto. Tečajji, ki jih ponujajo v okviru svojega programa, so namenjeni tako kandidatom z nemškega prostora kakor tudi iz sosednjih držav. Pokrivajo širok spekter arhivskih strokovnih nalog, vodijo jih izkušeni arhivski delavci,

¹ Kretzschmar, *Aktuelle Entwicklungstendenzen*, str. 356-357.

² Novak, *Celostno strokovno izobraževanje*, str. 483-498.

³ Za primerjavo s slovenskimi razmerami pomeni arhivist na višji oziroma visoko strokovni stopnji, da je kandidat opravil maturo in si potem s praviloma triletnim študijem pridobil naziv diplomirani arhivist. Arhivist na univerzitetni stopnji pa pomeni, da je kandidat končal univerzitetni študij, si pridobil naziv magister oziroma doktor in potem nadaljeval z dveletnim šolanjem na arhivski šoli. O izobraževanju v Nemčiji glej tudi Tiemann, *Und dazu braucht man eine eigene Ausbildung?*, str. 27-40.

⁴ <http://www.archivschule.de>.

⁵ Becker, *Zwischen Vergangenheit und Zukunft*, str. 361.

⁶ *Prav tam*, str. 363.

ki imajo poleg strokovnih in metodičnih znanj tudi didaktična znanja ter veliko izkušenj z načrtovanjem in izvajanjem dodatnega izobraževanja.

Leta 2011 je v okviru osnovnega izobraževanja razpisanih 10 tečajev:⁷

- uvod v urejanje in popisovanje arhivskega gradiva (3 tečaji),
- uvod v arhivistiko (2 tečaja),
- naloge in dejavnost malih in srednjih arhivov,
- uvod v paleografijo 18.-20. stoletja (2 tečaja),
- uvod v obdelavo poznosrednjeveških listin,
- praksa upravnega gradiva.

V okviru izpopolnjevanja je razpisanih 11 tečajev:

- valorizacija v 21. stoletju - trendi in nove poti,
- zapuščine: privatno gradivo v arhivih,
- EAD⁸ in drugi standardi popisovanja v praksi,
- arhiviranje matičnih knjig v komunalnih arhivih,
- strategije pri uporabi matičnih knjig v arhivih,
- poškodbe arhivskega gradiva: prepoznati, omejiti in obravnavati,
- arhivska pedagogika in zgodovinsko izobraževanje,
- arhivsko pravo in pravna vprašanja v arhivskem vsakdanjiku,
- avtorsko pravo (avtorske pravice) v arhivu,
- arhivsko svetovanje pri gradivu uprave,
- sistematično vodenje v arhivu.

V okviru dodatnega izobraževanja je razpisanih 9 tečajev:

- osnove arhiviranja digitalnega gradiva (2 tečaja),
- elektronska dokumentacija I: IT - predobdelava in elektronsko izločanje,
- elektronska dokumentacija I: strokovni postopki z arhivskega stališča,
- elektronska dokumentacija II: postavitve digitalnega arhiva,
- elektronska dokumentacija II: značilnosti digitalnih arhivskih objektov in njihovih metapodatkov,
- digitalna obdelava slik v arhivu - izobraževanje za uporabo,
- digitalna obdelava slik v arhivu - projektna koncepcija,
- MidosaxML⁹ - izobraževanje.

⁷ <http://www.archivschule.de/fortbildung/fobi-programme/>. Pridobljeno: 2. 1. 2011.

⁸ Encoded archival description.

⁹ Midosax (Mikrocomputergestütztes Informations- und Dokumentationssystem für Archive); informacijsko-dokumentacijski sistem za arhive. Več o tem: <http://www.archivschule.de/midosax/?PHPSESSID=ed88a24b13ad10c6759373666c99e62b>.

Tečaji trajajo povprečno dva dni oziroma 12 do 16 ur, število udeležencev pa je omejeno večinoma na 15.

Višja šola v Potsdamu¹⁰ izobražuje arhivske delavce od devetdesetih let 20. stoletja dalje, in sicer v okviru strokovnega področja: arhiv, knjižnica, dokumentacija (današnje poimenovanje informacijske znanosti). Organiziran imajo tudi študij na daljavo in za leto 2011 načrtujejo uvedbo magistrskega študija. Tako na začetku kot tudi še danes je na tej šoli v ospredju tako arhivsko izobraževanje, ki se kolikor je le mogoče integrira v informacijsko-znanstveno izobraževanje in vključuje sorodne informacijsko-znanstvene študijske smeri s področja knjižnic in informacijske dokumentacije.¹¹

Na šoli izvajajo tudi dodatno izobraževanje/usposabljanje.¹² V letih od 1999 do 2009 je bilo organizirano poklicno izpopolnjevanje za absolvente višje šole, ki je vsebovalo tudi študij na daljavo. Zdaj pa so namesto tega izpopolnjevanja uvedli magistrski študij, obseg in sestavo modulov so razširili in na novo opredelili. Cilj uvedbe tega študija je nadaljnja profesionalizacija arhivske strokovne izobrazbe v vseh arhivskih panogah. Absolventi imajo možnost zaposlitve tako v komunalnih in gospodarskih arhivih, arhivih visokih šol, muzejev ter raziskovalnih ustanov kakor tudi v javnih državnih arhivih zveze in dežel. Kandidati morajo imeti najmanj eno leto prakse v arhivu, študij traja tri leta in poteka v kombinacijski obliki, delno s prisotnostjo na šoli, delno v »kontaktni« in delno v obliki samostojnega študija. Vzporedno k nekdanjemu, na začetku opisanemu izpopolnjevanju za absolvente višje šole, ki je potekalo do leta 2009, ponuja šola dopolnilno izobraževanje na daljavo (nadaljnje poklicno usposabljanje) za arhiviste s končano višjo šolo in poklicnimi izkušnjami, ki traja štiri leta.

Poleg tega Višja šola v Potsdamu sodeluje z Univerzo v Berlinu (Freie Universität), ki od leta 2003 stalno ponuja programe izpopolnjevanja za arhive. Leta 2003 so začeli s temo menedžment v arhivu, od leta 2008 pa izvajajo izpopolnjevanje z naslovom Arhivi in informacijska doba. Za leto 2009/10 so v okviru treh področij razpisali 10 modulov izobraževanja.

S področja stikov z javnostjo:

- zgodovinsko izobraževanje in arhivska pedagogika,
- načrtovanje razstave in menedžment,
- komunikacijski procesi v modernem arhivu.

S področja dolgoročnega digitalnega arhiviranja:

- digitalni arhiv,
- informacijska tehnologija za arhive,
- izvajanje in praksa dolgoročnega arhiviranja.

¹⁰ <http://informationswissenschaften.fh-potsdam.de/iw-fachbereich.html>.

¹¹ Walberg, *Archivarische Aus- und Fortbildungsangebote*, str. 366.

¹² Walberg, *Archivarische Aus- und Fortbildungsangebote*, str. 371-372.

S področja ohranjanja arhivskega gradiva:

- restavratski in konservatorski ukrepi,
- ohranjanje zbirk,
- ohranjanje spominske zgodovine,
- avtorsko pravo in druga pravna vprašanja v arhivih.

Vsak modul traja dva dni, izvajajo pa jih na univerzi v Berlinu (Freie Universität). Če se kandidat udeleži vsaj devetih od desetih modulov, se lahko poteguje za pridobitev certifikata univerze in višje strokovne šole v Potsdamu.¹³

Bavarska arhivska šola izobražuje kandidate v arhivski stroki za potrebe dežele Bavarske.¹⁴ Izobraževanje vodi Generalna direkcija bavarskih državnih arhivov v Münchnu, ponujajo pa programe izobraževanja za arhivske tehnike, višje arhivske delavce, arhiviste ter od leta 2008 tudi za strokovne uslužbenke za medije in informacijsko službo, smer arhivi.

Bavarska arhivska šola ne organizira permanentnega dodatnega izobraževanja ali izpopolnjevanja delavcev v arhivu, temveč ponuja informacije o tem s povezavo na Zvezo nemških arhivark in arhivarjev (Verband deutscher Archivarinnen und Archivare), ki ima na področju dodatnega izobraževanja tudi pomembno vlogo.¹⁵ Zveza je stanovsko združenje arhivskih delavcev v Nemčiji. V njej deluje osem strokovnih in pet delovnih skupin.

Strokovne skupine združujejo arhivske delavce glede na to, v katerih arhivih so zaposleni. Tako prva skupina združuje arhivske delavce, zaposlene v državnih arhivih, druga zaposlene v komunalnih arhivih, tretja v cerkvenih arhivih, četrta v arhivih gospostev in družinskih arhivih, peta v gospodarskih arhivih, šesta v arhivih parlamentov, političnih strank, ustanov in zvez, sedma v arhivih medijev ter osma v arhivih visokih šol in znanstvenih ustanov. Strokovne skupine praviloma organizirajo zasedanja v okviru vsakoletnega nemškega arhivskega zborovanja, poleg tega pa lahko ponujajo tudi druge prireditve.

Delovne skupine zveze pa so ustanovljene za posamezna področja dela v arhivu. Trenutno jih deluje pet: delovna skupina za gradivo 20. in 21. stoletja, delovna skupina za arhivsko valorizacijo, delovna skupina za arhivsko pedagogiko in zgodovinsko izobraževanje, delovna skupina za opis poklica arhivist ter delovna skupina za povezavo s »svobodnimi« arhivi. Delovne skupine samostojno organizirajo svoja srečanja, deloma so s svojimi ponudbami zastopane tudi na nemškem arhivskem zborovanju.¹⁶

Vsaka strokovna in delovna skupina si v svojem okviru in na svojem področju prizadeva ujeti korak s časom ter z izmenjavo mnenj in izkušenj aktualizirati svoje vsebine in naloge. Arhivski delavci v Nemčiji si tako tudi s sodelovanjem v določeni skupini, s spremljanjem razprav, podajanjem mnenja in upoštevanjem sprejetih

¹³ Več o tem na: http://www.fh-potsdam.de/fileadmin/fhp_zentrale/dokumente/weiterbildung/Archive_09_10.pdf. Pridobljeno: 3. 1. 2011.

¹⁴ <http://www.gda.bayern.de/ausbildung/index.php>.

¹⁵ S tem izrazom je mišljena zveza arhivskih delavcev v nemških arhivih.

¹⁶ Več: <http://www.vda.archiv.net/>.

sklepov lahko pridobijo dodatna znanja in spoznanja, ki pomenijo dodatno izobraževanje oziroma izpopolnjevanje znanja.

Dodatno izobraževanje in izpopolnjevanje za arhivske delavce v Nemčiji je tudi:

- sodelovanje oziroma spremljanje dogajanj na nemškem arhivskem zborovanju (Deutscher Archivtag), ki ga zveza organizira vsako leto,
- udeležba na zasedanjih, posvetovanjih, ki jih organizirajo arhivi ali arhivska društva posameznih dežel in zvez,
- spremljanje oziroma objavljanje prispevkov v strokovnem časopisu za arhivistiko Archivar (od leta 1947 do 2007 Der Archivar, od leta 2008 dalje Archivar), ki izhaja v štirih zvezkih na leto, v formatu A4 in obsega vsako leto 400 do 450 strani. Poroča o razvoju arhivistike v Nemčiji in opazuje oz. upošteva pri tem tudi mednarodni razvoj. Prispevki obravnavajo tako teorijo kot tudi prakso v arhivistiki.¹⁷

AVSTRIJA

Za pridobitev arhivske izobrazbe v Avstriji je treba v prvi vrsti omeniti izobraževanje na Inštitutu za avstrijsko raziskovanje zgodovine. Tu dobijo primerno izobrazbo arhivisti.¹⁸ Za ostale arhivske delavce nimajo organiziranega institucionalnega izobraževanja. Delavci z višjo izobrazbo prihajajo v arhiv običajno iz uprave in opravljajo v arhivu organizatorske in administrativne naloge. Delavci s srednjo in nižjo izobrazbo pa prihajajo s področij pisarniškega ali rokodelskega dela. Leta 2004 so začeli uvajati izobraževanje za učiteljski poklic: arhivski, knjižnični in informacijski asistent, ki naj bi tudi nekaj doprinesel k osnovni izobrazbi na področju arhivistike.¹⁹

V zvezi z dodatnim izobraževanjem arhivskih delavcev v Avstriji je treba omeniti Zvezo avstrijskih arhivark in arhivarjev (Verband Österreichischer Archivarinnen und Archivare) in avstrijsko arhivsko zborovanje (Österreichischer Archivtag). Vloga stanovske zveze je, da nastopa kot koordinatorka prireditelj, zasedanj, predavanj in ekskurzij, sodeluje pri izdaji publikacij, soodločanju glede poklicnih vprašanj kot tudi zahtevah pri izmenjavi informacij in osebnih kontaktov med njenimi člani.²⁰ V njenem okviru je leta 2005/06 pričela delovati delovna skupina, katere prva naloga je bila ugotoviti stanje in potrebe na področju nadaljnjega oziroma dodatnega izobraževanja arhivskih delavcev v avstrijskih arhivih.²¹ Rezultat raziskave je bil, da imajo večji deželni arhivi dokaj dobro urejeno obliko oziroma strukturo internih izobraževanj oz. izpopolnjevanj (seminarje, pedagoške sisteme). Na primer: arhivski delavci v Štajerskem deželnem arhivu se za nanje prenesene naloge lahko izobražujejo in izpopolnjujejo na seminarjih, ki jih organizira Deželna upravna akademija. V arhivu imajo vodjo referata, ki je pooblaščen za dodatno izobraževanje oz. izpopolnjevanje in je dolžan posredovati

¹⁷ Več o tem: <http://www.archive.nrw.de/archivar/>. Pridobljeno: 4. 1. 2011.

¹⁸ Več o tem: Brunner, *Gegenwart und Zukunft*, str. 17-18.

¹⁹ Csendes, *Zur Ausbildung nichtakademischer*, str. 5-6, tudi: Follner, *Archivar ohne Ausbildung*, str. 21-22.

²⁰ Več o tem: <http://www.voea.at/>. Pridobljeno: 6. 1. 2011.

²¹ *Za napotke pri iskanju informacij se zahvaljujem mag. Thomasu Justu (Österreichisches Staatsarchiv).*

potrebe delavcev po dodatnem izobraževanju naprej na direkpcijo. Glede na potrebo organizirajo tečaje branja tekstov.

Težišče notranjega dodatnega izobraževanja so tečaji EDV, ki jih za vse zaposlene ponuja urad deželne vlade, Zaščita in ciljni higienski ukrepi pri ravnanju z arhivskih gradivom.²² Drugače je pri manjših arhivih, in to predvsem za kolegice in kolege, ki sami ali v paru opravljajo vsa dela v arhivu. Pri njih je bila izkazana zelo velika potreba oziroma želja po zunanji ponudbi izobraževanja. Delovna skupina je zato začela z uvedbo in organizacijo najprej osnovnega tečaja, namenjenega arhivskim delavcem v arhivih, ki niso bili absolventi Inštituta za avstrijsko raziskovanje zgodovine.

Prvi tak tečaj, ki je trajal teden dni, so izvedli leta 2007 v Salzburgu. Po vsebini je primerljiv z osnovnim tečajem, kot ga organizirata tudi Arhivska šola v Marburgu in Zveza švicarskih arhivark in arhivarjev.²³ Delovna skupina nadaljuje z organizacijo in izvedbo osnovnih tečajev, poleg tega pa pripravlja in organizira tudi druge module dodatnega izobraževanja in izpopolnjevanja na področju pravnih vprašanj v arhivistiki in arhivskega menedžmenta ter delavnice na temo standardov popisovanja.²⁴ Oktobra 2010 so organizirali izobraževanje na temo arhivskega menedžmenta. Na spletnih straneh zveze so objavljena obvestila o prireditvah, tako tudi obvestila glede dodatnega izobraževanja. Tam je v elektronski obliki dostopen tudi arhivski strokovni časopis *Scrinium*, ki vsebuje prispevke, informacije, obvestila o izdanih publikacijah in prireditvah na arhivskem področju.

ŠVICA

Od devetdesetih let 20. stoletja dalje so izobraževanje arhivskih delavcev v Švici začeli izvajati v sklopu sorodnih panog: informacijske in dokumentacijske (I+D). Ustanovljene so bile tako imenovane izobraževalne delegacije iz zveze bibliotekarjev, združenja dokumentalistov in združenja arhivskih delavcev, katerih cilj je koordinirati izobraževanje na področjih bibliotekarstva, dokumentalistike in arhivov v Švici.

Glede dodatnega izobraževanja in izpopolnjevanja ima tudi v Švici pomembno vlogo Društvo švicarskih arhivark in arhivarjev (*Verein Schweizerischer Archivarinnen und Archivare*). Združenje se je po vzpostavitvi profesionalnih izobraževalnih tokov umaknilo iz osnovnega izobraževanja in svoje moči usmerilo na nadaljnje poklicno usposabljanje svojih članov. Njihove glavne naloge so zaznavanje interesov (podajanje stališč in spremljanje institucionalnih izobraževalnih ponudb), lastno izobraževalno delo (novovzpostavljen osnovni tečaj arhivistike in arhivski cikel, strokovna zborovanja, srečanja in delavnice), podajanje informacij (objava koledarja izobraževanj in izpopolnjevanj na svetovnem spletu).

V združenju se z izobraževanjem in nadaljnjim poklicnim usposabljanjem v arhivski stroki ukvarja odbor oziroma komisija za izobraževanje. To je ena najstarejših delovnih skupin združenja arhivarjev, ki je bila ustanovljena 1976/77 s ciljem, da poleg delovnih zasedanj ponudi tudi uvodni oziroma osnovni tečaj v švicarsko arhivistiko. Od leta 1980 ga izvajajo vsaki dve leti, od leta 2007 z novim

²² Wiesflecker, *Fortbildung im Streiermärkischen*, str. 66-70.

²³ Penz, *Bericht über den ersten Grundkurs*, str. 273, 275.

²⁴ Maisel, *Bericht über die Generalversammlung*, str. 139, Penz, *Standardisierung*, str. 132-138.

konceptom. Cilj tečaja je posredovati osnovna znanja arhivske dejavnosti. Namenjen je delavcem v arhivih, ki nimajo osnovne izobrazbe s področja I+D.

Od leta 2008 so poleg tega začeli z novozasnovanim dvoletnim ciklom »Arhivska praksa Švice«. Cikel naj bi služil kot nadaljnje izpopolnjevanje za že zaposlene arhivske delavce na vseh stopnjah in je namenjen vsem članom združenja. Leta 2010 je program cikla obsegal 5 modulov:

- dolgoročno digitalno hranjenje: valorizacija, prevzem in predpriprava podatkov za dolgoročno hrambo,
- konservacija in varovanje gradiva,
- arhivi, dokumentacijska mesta in raziskovalne ustanove: tematsko izgrajen arhiv kot vsebinsko kompetentni center in posvetovalnica za imetnike oziroma izročitelje gradiva in raziskovalce,
- upravljanje z dokumentarnim gradivom (Record Management) v javni upravi in zvezah,
- digitalizacija in on-line predstavitev arhivskega gradiva.²⁵

Mesečnik Društva arhivark in arhivarjev Švice, zveze bibliotekarskih delavcev in švicarskega združenja za dokumentalistiko ARBIDO je strokovna revija, ki prinaša aktualne prispevke s področja arhivske stroke in v kateri arhivski delavci lahko dobijo dodatne informacije.

SKLEP

Dodatno izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje v Nemčiji, Avstriji in Švici ima precej skupnih točk in si je dokaj podobno. Izstopa seveda Nemčija s svojim velikim teritorijem, ki potrebuje večje število arhivskih delavcev in ima organizirano redno šolanje za arhivski poklic. V vseh državah delujejo organizirano stanovske zveze ali združenja arhivskih delavcev, v okviru katerih ustanavljajo različne strokovne ali delovne skupine, ki sodelujejo, organizirajo in vodijo oblikovanje programov in oblik dodatnega izobraževanja in izpopolnjevanja arhivskih delavcev. Zveze organizirajo arhivska zborovanja ter izdajajo strokovne časopise, kar vse pomeni možnost dodatnega izobraževanja arhivskih delavcev.

VIRI IN LITERATURA

- *Arhivska šola Marburg*: <http://www.archivschule.de>.
- *Višja šola Potsdam*: <http://informationswissenschaften.fh-potsdam.de/iw-fachbereich.html>.
- *Bavarska arhivska šola*: <http://www.gda.bayern.de/ausbildung/index.php>.
- *Becker, Irmgard Christa, Zwischen Vergangenheit und Zukunft - Aus- und Fortbildung an der Archivschule Marburg, Archivar 63/4, 2010, str. 361-365.*
- *Brunner, Karl, Gegenwart und Zukunft der Archivausbildung am Institut für Österreichische Geschichtsforschung, Scrinium 60, 2006, str. 17-20.*

²⁵ <http://www.vsa-aas.org/de/beruf/ausbildung-weiterbildung/#c101>. Pridobljeno: 6. 1. 2011.

- *Csendes, Peter, Zur Ausbildung nichtakademischer Archivarinnen und Archivare, Scrinium 60, 2006, str. 5-8.*
- *Follner, Michaela, Archivar ohne Ausbildung, Praxisorientierte Analyse des Gehobenen Dienstes im Österreichischen Staatsarchiv, Scrinium 60, 2006, str. 21-26.*
- *Kretzschmar, Robert, Aktuelle Entwicklungstendenzen des archivarisches Berufsbilds, Archivar 63/4, 2010, str. 356-360.*
- *Maisel, Thomas, Bericht über die Generalversammlung des Verbandes Österreichischer Archivarinnen und Archivare am 15. September 2008 in St. Pölten, Festspielhaus, Haydhsaal, Scrinium 63, 2009, str. 139.*
- *Novak, Miroslav, Celostno strokovno izobraževanje v okviru slovenske arhivske mreže, Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, 9, 2009, str. 483-498.*
- *Penz, Helga, Bericht über den ersten Grundkurs in Salzburg, Scrinium 61/62, 2007/2008, str. 273-276.*
- *Penz, Helga, Standardisierung von Erschliessung, Bericht über den VÖA-Workshop am 2. März 2009, Scrinium 63, 2009, str. 132-138.*
- *Tiemann, Katharina, Und dazu braucht man eine eigene Ausbildung? Qualifizierung von archivischem Fachpersonal in Deutschland, Scrinium 60, 2006, str. 27-40.*
- *Walberg, Hartwig, Archivarisches Aus- und Fortbildungsangebote der Fachhochschule Potsdam, Archivar 63/4, 2010, str. 366-372.*
- *Wiesflecker, Peter, Fortbildung im Steiermärkischen Landesarchiv, Erfahrungen - Überlegungen - Möglichkeiten, Scrinium 60, 2006, str. 65-70.*

SUMMARY

ADDITIONAL EDUCATION AND PROFESSIONAL TRAINING OF ARCHIVISTS IN THE GERMAN SPEAKING COUNTRIES

Quick changes in the field of society and technology are also reflected in the archival profession, which must adapt to new circumstances and needs of society. In the last decade, questions about the archival profession, which has changed a lot in the recent times, are present in Slovenia and also in the German speaking countries. To be in step with time also includes advanced training and professional development of archivists. The article presents forms and possibilities of professional education/advanced training in Germany, Austria and Switzerland.

In Germany two archival schools (in Marburg and Potsdam) offer courses of additional education every year. The Archival School in Marburg (Archivschule Marburg) offers courses of basic, supplementary and additional education, which are intended for those who wish to acquire formal archival education (those, working in the archives but lacking archival education) and also to those who wish to upgrade and widen their knowledge in individual fields of archival work. Courses are accessible also to people outside the German area. The University of Applied Sciences in Potsdam (Fachhochschule Potsdam) offers advanced education with a programme for a Master's degree, supplementary education for graduates of the distance school and education for archival workers in cooperation with the University in Berlin (Freien Universität). The Association of German Archivists (Verband deutscher Archivarinnen und Archivare) has a very important role in the field of supplementary education in Germany. Within the association there are active professional and work groups, where archival workers can gain additional knowledge.

They participate in individual groups, follow discussions, share opinions, respect acknowledged decisions and participate at the yearly archival convention as well as follow or publish articles in the professional review entitled *Archivar*.

In Austria we have to mention the Association of Austrian Archivists (*Verband Österreichisches Archivarinnen und Archivare*). In 2005/06 a work group was established, which organizes and executes basic archival courses. In addition, it also prepares and organizes other modules of additional education in the field of legal questions in archival science, archival management and various workshops. Professional archival review *Scrinium* publishes articles, information and news in the archival field. Also in Switzerland, the Society of Swiss Archivists (*Verein Schweizerischer Archivarinnen und Archivare*) and within it the committee for education, play an important role in the field of supplementary education. In addition to working sessions, they also offer basic courses of Swiss archival science, which is intended for archival workers. From 2008 a new biannual cycle entitled "Swiss Archival Practice" has been implemented and serves as advanced education for archival workers on all levels. The monthly review *Arbido* is a professional magazine, which publishes current articles from the archival field and where archival workers can receive additional information.